

Flerkulturelt barnevern?

Et prosjekt av Norsk
Innvandrerforum 2013

Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter

Forord

Norsk Innvandererforum har lenge jobbet med utfordringer knyttet til møtet mellom barnevernet og etniske minoriteter. Allerede i 1994 arrangerte vi det første debattmøtet om dette temaet. Senere har vi tatt det opp på ulike måter, gjennom debattmøter, møter med norske myndigheter og innlegg i mediene.

I 2013 har vi gjennomført et prosjekt om temaet. I perioden mai til november i år arrangerte vi fem dialogmøter mellom barnevernet og personer med innvandrerbakgrunn i Oslo. Målet med møtene har vært å informere om barnevernet, å diskutere utfordringer, og å bidra til økt kunnskap om hvordan man kan bygge dialog og skape et bedre samarbeid mellom barnevernet og brukere med innvandrerbakgrunn. I tillegg har vi hatt ett møte med fagfolk for å drøfte ideer og forslag til tiltak.

Norsk Innvandererforum ønsker å takke Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, som har støttet prosjektet økonomisk. Vi takker barneverntjenesten i bydelene Alna, Bjerke, Gamle Oslo, Grorud og Stovner for deltakelse på møtene. Takk også til foredragsholdere, brukere av barnevernet og alle andre som har bidratt til prosjektet.

Styringsgruppa for prosjektet har bestått av Athar Ali, Khorshed Ahmed, Jamil Syed, Habib Tahir, Gro Berge, Raheel Syed og Akbar Sabet. Shabnam Abbas var prosjektleder for de tre første møtene. Kamran Athar Ali, Attiq Tahir og Raheel Syed var prosjektmedarbeidere. Ida Kvittingen har skrevet rapporten på bakgrunn av innspill fra møtene og styringsgruppa.

Vi håper prosjektet vil bidra til bedre forståelse, dialog og samarbeid mellom barnevernet og familier med etnisk minoritetsbakgrunn.

Oslo, desember 2013

Athar Ali

prosjektansvarlig
leder i Norsk Innvandererforum

Bakgrunn for prosjektet

Norsk Innvandrersforum gjennomførte i 2013 prosjektet "Dialogmøter mellom barnevernet og etniske minoriteter". Etniske minoriteter betyr her først og fremst personer med innvandrers- eller flyktningbakgrunn i Norge. Prosjektet bruker også "innvandrersbakgrunn" som en samlebetegnelse. Fem dialogmøter ble arrangert i Oslo øst i perioden mai til november. Målet med prosjektet var å informere om barnevernet og å skape en arena for dialog mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Det har vært en hovedmålsetning å få kunnskap om hva aktørene mener ikke fungerer, og å komme med forslag til hvordan man kan bidra til et bedre samarbeid.

Norsk Innvandrersforums erfaringer

Norsk Innvandrersforum er en organisasjon som arbeider for et flerkulturelt, antirasistisk samfunn basert på likestilling og gjensidig respekt mellom ulike etniske grupper. Organisasjonen ble opprettet i 1993, og har som mål å synliggjøre etniske minoriteters utfordringer, påvirke myndighetene i spørsmål som er av særlig betydning for minoriteter, og å styrke dialogen mellom etniske minoriteter og det norske samfunnet for øvrig.

Gjennom kontakt med minoritetsmiljøer og barnevernet har Norsk Innvandrersforum fått et inntrykk av at forholdet mellom barnevernet og familier med minoritetsbakgrunn ofte synes å være konfliktfylt. Partene forteller om mistillit, misforståelser og dårlig samarbeid. Norsk Innvandrersforum tror noen av årsakene kan være kulturforskjeller, ulike syn på barneoppdragelse, språkvansker og manglende informasjon. Barnevernet har utfordringer når det gjelder å skape tillit i enkelte minoritetsmiljøer. Mange med innvandrersbakgrunn frykter barnevernet, og vegrer seg for å ta kontakt. Dette kan føre til at barn og familier kanskje ikke får den hjelpen de trenger.

Minoriteter i barnevernet

Innvandrere og barn av innvandrere er overrepresenterte i barnevernet sett i forhold til andelen de utgjør av befolkningen, viser tall fra Statistisk sentralbyrå. I 2009 mottok 6,8 prosent av innvandrersbarn hjelpetiltak fra barnevernet. Blant norskfødte med innvandrersforeldre var andelen 5,3 prosent, blant barn og unge uten innvandrersbakgrunn 2,9 prosent. Innvandrere har i gjennomsnitt vanskeligere levekår, blant annet lavere inntekt og dårligere helse, enn resten av befolkningen. Dette er faktorer som kan bidra til økt behov for hjelp fra barnevernet. Familier med innvandrersbakgrunn mottar til dels andre typer hjelpetiltak enn dem uten. Dobbeltså ofte satte barnevernet i gang forebyggende tiltak som økonomisk hjelp, støttekontakt eller barnehageplass. Ved mer alvorlige problemer dreide tiltakene fra barnevernet seg for barn uten innvandrersbakgrunn oftere om foreldres rusmisbruk, mens barn med innvandrersbakgrunn i større grad fikk tiltak på grunn av fysisk mishandling og vold i hjemmet.

De siste årene har møtet mellom minoriteter og barnevern vært et tema i barnevernet, fagmiljøer, minoritetsmiljøer og i den offentlige debatten. Mange innvandrere kommer fra land der det ikke finnes barnevern, og kjenner ikke denne typen systemer. Barnevernsarbeidere har gitt uttrykk for at de opplever møtet med minoritetsfamilier som utfordrende. Ulike språk og referanserammer er blant årsakene (Bø 2010).

En undersøkelse viste at to av tre sosialarbeidere mente at saker som omhandlet mennesker med innvandrerbakgrunn er vanskeligere enn saker med etnisk norske, de fleste mente at slike saker må behandles på en annen måte. Vanskelighetene oppsto der det ikke var tilrettelagt for forskjellighet i det norske hjelpeapparatet (Rasmussen 2004). Barnevernet har fått kritikk, noen mener barnevernet legger for stor vekt på kulturforskjeller og har en høyere terskel for å gripe inn i familier med minoritetsbakgrunn, andre at barnevernet mangler kultursensitivitet og forståelse for ulike syn på omsorg (Bredal 2009). En kunnskapsoversikt over flerkulturelt barnevern av Norsk institutt for by- og regionforskning fra 2007 peker på at mange innvandrere snakker om og analyserer barns problemer på en annen måte enn man har vært vant til i Norge. Kartleggingen viste at det var lite forskning om hvordan eksisterende tiltak og metoder i barnevernet virker overfor etniske minoriteter. Rapporten konkluderer med at man derfor bør benytte de samme tiltakene og metodene som overfor andre, med noe tilpasning. I arbeidet med å utvikle et mer kultursensitivt barnevern bør man ta utgangspunkt i barnevernets generelle kompetanse i å bruke situasjonsforståelse i arbeidet med hver enkelt familie.

Myndighetene har ønsket å styrke den flerkulturelle kompetansen i det kommunale og statlige barnevernet, og opprettet i 2008 videreutdanningen "Barnevern i et minoritetsperspektiv". Tross denne og andre satsinger, som dialoggrupper, informasjonsstrategi og rekruttering av barnevernansatte og fosterhjem med minoritetsbakgrunn, diskuteres mange av de samme problemstillingene fremdeles. Det har ført til at Norsk Innvandrerforum har ønsket å undersøke hvordan partene selv opplever samspillet, og bidra med forslag til løsninger. Det er utgangspunktet for prosjektet "Dialogmøter mellom barnevernet og etniske minoriteter".

Styringsgruppa bak prosjektet

Athar Ali er leder i Norsk Innvandrersforum, og leder styringsgruppa for prosjektet. Han jobber som ledende klinisk sosionom ved avdeling for barn og unges psykiske helse (BUP). I tillegg foreleser han om sosialt arbeid og barnevern. Ali har tidligere vært bystyrerepresentant i Oslo og vararepresentant på Stortinget for partiet Rød Valgallianse.

Khorshed Ahmed er nestleder i Norsk Innvandrersforum. Han er utdannet innen handel og økonomi, og jobber som lærer, tolk og frilansjournalist.

Raheel Syed er i styret i Norsk Innvandrersforum. Han er student og kursleder for prosjekter om tvangsekteskap og "Bo sammen", som skal skape gode relasjoner mellom naboer. Han holder også kurs i konfliktmegling. Syed er medarrangør av arrangementet "Tradisjonell julefeiring" i Oslo.

Jamil Syed er vara i styret i Norsk Innvandrersforum og leder firmaet "Omsorg Kultur Konflikt", som driver med kurs og veiledning. Han sitter i Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene, og Konfliktrådet. Syed har tidligere jobbet som miljøterapeut i barneverntjenesten, vært lærer og megler. Han har ledet arrangementet "Tradisjonell julefeiring" i Oslo.

Gro Berge er i styret i Norsk Innvandrersforum. Hun er utdannet barnevernspedagog med videreutdanning i sosialt arbeid og veiledning, og jobbet i 30 år i barne-, helse-, sosial- og omsorgstjenestene. Innenfor disse feltene har hun utviklet kurs for staten, kommuner, fylker og frivillige organisasjoner, de siste to årene hovedsakelig kurs knyttet til innvandrergrupper.

Habib Tahir er i styret i Norsk Innvandrersforum. Han jobber med fritidsaktiviteter for barn og unge. Tahir har lang erfaring fra forebyggende ungdomsarbeid, konflikthåndtering og flerkulturelt organisasjonsarbeid.

Akbar Sabet er sosionom og jobber ved avdeling for barn og unges psykiske helse (BUP).

Referanser:

Blom, S. og Henriksen, K. (red.) (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Statistisk sentralbyrå rapport 2008/5.

Bredal, A. (2009): "Barnevernet og minoritetsjenters opprør. Mellom det generelle og det spesielle", i: Eide, K., Qureshi, N. A., Rugkåsa M., og Vike, H. (red.): *Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*. Oslo: Gyldendal.

Bø, B.P. (2010): "Det flerkulturelle barnevernsarbeidet. Utfordringer, erfaringer og kompetansebehov", i: Kaya, M.S., Høgmo, A. og Fauske H. (red.): *Integrasjon og mangfold. Utfordringer for sosialarbeideren*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Holm-Hansen, J., Haaland, T. og Myrvold, T. (2007): *Flerkulturelt barnevern. En kunnskapsoversikt*. NIBR-rapport 2007:10

Kalve, T. og Dyrhaug, T. (2011): *Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009*. Statistisk sentralbyrå rapport 2011/39.

Rasmussen, M. (2004): *Sosialarbeideres erfaringer med flerkulturelt barnevernsarbeid*. Oslo: HiO-rapport 2004/20.

Dialogmøtene

I løpet av 2013 ble det gjennomført dialogmøter i fem av Oslos bydeler: Grorud, Stovner, Bjerke, Alna og Gamle Oslo. I tillegg hadde Norsk Innvandrersforum ett oppsummeringsmøte med fagfolk for å drøfte ideer og forslag til tiltak. Bydelene ble valgt ut fordi de har en høy andel barn med minoritetsbakgrunn. Om lag halvparten av innbyggerne under 22 år er innvandrere eller norskfødte med innvandrereforeldre. Barneverntjenesten i de fem bydelene var representert på møtene, og informerte om hvordan barnevernet jobber generelt og i egen bydel spesielt. De orienterte om gangen i en barnevernssak, fra bekymringsmelding, via inntil tre måneders undersøkelse, til henleggelse av saken eller tiltak. Barnevernet setter i gang frivillige hjelpetiltak i samarbeid med familien. Det er fylkesnemnda som fatter tvangsvedtak om blant annet omsorgsovertakelse. Det ble stilt flere spørsmål om hvordan barnevernet fungerer. Denne rapporten legger vekt på å gjengi diskusjonen fra møtene, framfor den praktiske informasjonen. Ulike fagfolk, representanter for organisasjoner og brukere holdt innlegg om praksis, forskning og egne synspunkter på tema. Minoritetsbefolkningen i bydelene ble invitert til møtene for å dele sine erfaringer, stille spørsmål til barnevernet og komme med forslag til endringer. Hvert møte ble innledet med en presentasjon av prosjektet ved Athar Ali, leder for Norsk Innvandrersforum. Representanter for Norsk Innvandrersforum, ansatte på prosjektet og andre var til stede på flere av møtene, det totale antallet deltakere er dermed lavere enn summen av de fem møtene.

Grorud

- Grorud menighetshus, 29. mai 2013
- Innledere: Oddbjørg Holten og Lill Kristin Berg ved Grorud barneverntjeneste, førsteamanuensis Marianne Rugkåsa ved Høgskolen i Oslo, bystyrerepresentant i Oslo Elvis Nwosu (Ap)
- Antall deltakere: 42

Grorud barneverntjeneste orienterte om barnevernet i bydelen:

- Mottok 391 bekymringsmeldinger i 2012, nærmere 70 prosent dreide seg om barn og unge med minoritetsbakgrunn.

Barnevernet mener innholdet i sakene som omhandler minoriteter i utgangspunktet ikke er forskjellige fra andre saker, men ser likevel noen spesielle utfordringer i arbeidet med minoritetsfamilier:

- Frykt og skam når barnevernet griper inn. Historier i minoritetsmiljøene skremmer.
- Feilaktige oppfatninger om barnevernet. Barnevernet har kanskje ikke lyktes i å kommunisere at frivillige hjelpetiltak er det vanligste, og at omsorgsovertakelse er sjeldent.
- Vanskelig å finne fosterfamilier med innvandrerbakgrunn. Ved plassering i etnisk norske familier er det viktig å sørge for at barnet likevel får blant annet opplæring i språk og religion.
- Bruk av tolk. Tolk med ulik grad av kompetanse gjør det vanskelig å gripe nyansene i kommunikasjonen.
- Oppdragervold er et betent tema. Noen foreldre anser det å slå som normalt. Bydelen har et eget team som jobber med vold.
- Manglende forståelse for psykiske vansker hos barn.

Marianne Rugkåsa jobber med videreutdanningen "Barnevern i et minoritetsperspektiv" ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun mener at sosioøkonomiske forskjeller er vel så viktige som kulturelle forskjeller når det gjelder barnevernssaker. Man må forstå konteksten i hver enkelt familie. Likevel tyder tilbakemeldinger fra barnevernsarbeidere på at problemer med kommunikasjon, makt og avmakt blir tydeligere når barnevernet representerer majoritet og bruker er minoritet. Majoritetskulturen preger barnevernspraksiser, Rugkåsa sier definisjonen av hva som er en god barndom ofte blir tatt for gitt. Barnevernet må bli bevisst sitt ståsted. Hun viser til forskeren Anja Bredal, som peker på at barnevernet bør styrke sin situasjonsforståelse. Det er viktig å spørre familien om hvordan de opplever problemene og undersøke hvordan problemene blir behandlet i deres miljø. Denne tilnærmingen kan brukes i både minoritets- og majoritetsfamilier.

Bystyrerepresentant Elvis Nwosu sitter i helse- og sosialkomiteen i Oslo kommune. Han mener at barnevernet bør involvere storfamilien i større grad, både for å sikre at foreldre gir god omsorg, og ved omsorgsovertakelse. Nwosu spør om barnevernet i større grad kan plassere barn innenfor storfamilien, for å ivareta barnets identitet, språk og kultur. Han mener også at barnevernet i større grad bør bruke familieråd som tiltak. Det må jobbes for å styrke tilliten til barnevernet. Han hevdet at bedre rettssikkerhet for minoritetsforeldre og flere dialogmøter vil kunne bidra til dette. Han foreslo også å skape lokale nettverk mellom barnevernet og minoritetsbefolkningen.

Diskusjon

Det ble deretter åpnet for spørsmål og kommentarer fra salen. Flere tok til orde for mer forebyggende arbeid. En bruker fortalte om et dårlig møte med barnevernet, der han opplevde at verken barnet eller omsorgspersonene ble hørt. En tolk fortalte at hun blir møtt med skepsis fra minoritetsfamilier fordi hun blir sett på som en representant for barnevernet. Ved omsorgsovertakelse blir det ofte hevdet at tolken ikke forklarte godt nok. Det ble også en diskusjon om fosterhjem. Minoritetsbarn blir ved omsorgsovertakelse som oftest plassert i fosterfamilier med en annen etnisk bakgrunn. Det ble hevdet at det kan føre til at de mister kunnskap om språk og kultur, noe som kan gjøre det vanskeligere å komme tilbake til familien. Barnevernet svarte at det trenger hjelp til å rekruttere flere familier. En av deltakerne oppfordret minoritetsbefolkningen til å bidra mer til å finne nye fosterfamilier.

Stovner

- Kultursalen, Nedre Fossum gård, 19. juni 2013
- Innledere: Lise Lee Moi og Jane Bottolfsen ved Stovner barneverntjeneste, psykolog Sunil Loona, nestleder Marian Abdi Hussein og Nasro Hussein Mahamed, ved Enhet for barn og unge, Tawfiiq Islamsk Senter
- Antall deltakere: 26

Stovner barneverntjeneste orienterte om barnevernet i bydelen:

- Mottok 448 meldinger i 2012, 78 prosent omhandlet barn med etnisk minoritetsbakgrunn.
- 128 av meldingene gjaldt vold i hjemmet, 128 gjaldt omsorgssituasjonen til barnet, 38 var som følge av rusmisbruk, 19 skyldtes psykiske lidelser.
- Rundt 80 prosent av tiltakene er frivillige hjelpetiltak i hjemmet. Det vanligste er råd og veiledning til omsorgspersoner.

Barneverntjenesten gjennomfører kultursensitive tiltak: Den oversetter maler for oppfølging av familier, arrangerer fagdager, samarbeider med andre bydeler, deltar på møter med ulike trossamfunn, og har veiledere med minoritetsbakgrunn. Barnevernet opplever at veilederne med minoritetsbakgrunn har nådd gjennom til særlig fedre på en bedre måte. Det gis veiledning på flere språk, gjennom blant annet ICDP-grupper. International Child Development Program er et program som skal styrke omsorgskompetansen hos barnets nærmeste omsorgsgivere.

Utfordringer i møte med minoritetsfamilier:

- Bruk av tolk. Barnevernet er redd for at mye informasjon går tapt i oversettelsen.
- Frykt for barnevernet. Oppstår som følge av rykter, og historier i mediene om omsorgsovertakelse, og er vanskelig å motarbeide. Barnevernet jobber mye med å forklare familiene hva barnevernet er.
- Rekruttering av fosterhjem med minoritetsbakgrunn.

Barnevernet trenger mer kulturell forståelse for å oppnå et bedre samarbeid med minoritetsfamilier. Det handler imidlertid ikke bare om kultur, brukerne er alltid enkeltindivider med ulike erfaringer og behov. Barnevernet må informere på flere arenaer for å minske redselen for barnevernet. Barnevernet ønsker at ressurspersoner med positive erfaringer fra barnevernet skal hjelpe til med dette.

Psykolog Sunil Loona påpekte at minoritetsbarn er overrepresenterte i barnevernet, og at årsakene til tiltak oftere er fysisk mishandling og vold i hjemmet enn for etnisk norske barn. Vold i alle former mot barn er ulovlig i Norge. Selv om han er positiv til forbudet, mener Loona at det er lettere å skape en dialog mellom barnevernet og foreldre dersom man skiller mellom ukontrollert og kontrollert vold. Mange innvandrere kommer fra samfunn der det er akseptert å bruke kontrollert vold som del av oppdragelsen. Loona minner om at det var vanlig også i Norge for få tiår siden. Ukontrollert vold bør føre til omsorgsovertakelse, mens kontrollert vold i større grad kan forebygges. Det forutsetter tillit til barnevernet. Mange foreldre er redde for å innrømme at de bruker vold. For å forebygge vold, er det nødvendig å skape bevissthet om alternative måter å oppdra barn på. Loona mener at organisasjoner kan spille en rolle ved å gå i dialog med foreldre.

Marian Abdi Hussein og Nasro Hussein Mahamed presenterte Enhet for barn og unge ved Tawfiiq Islamsk Senter i Oslo. Enheten informerer personer med innvandrerbakgrunn om barnevernet, regelverk, barns og foreldres rettigheter og barneoppdragelse i Norge. Brukerne etterlyser foreldreveiledning som er tilpasset deres behov for informasjon, de opplever at veiledere fra barnevernet ofte ikke har nok tid. Mange med kort botid kjenner ikke forholdene i Norge. For mange med somalisk bakgrunn er det ukjent at noen utenfra, som barnevernet, skal bestemme hva som er barnets beste. Ved problemer er det vanlig å plassere barna i storfamilien eller hos venner. Hussein peker på at det er store store forskjeller i somalisk kultur, derfor må man se på den enkeltes erfaringer for å kunne hjelpe. Noen foreldre med somalisk bakgrunn fokuserer på å gi barna materielle goder som mat og klær. Hussein spør om det gjør dem til dårligere foreldre, og hva god barneoppdragelse innebærer. Mahamed forteller at mange foreldre er redde for barnevernet. Det skyldes delvis at de kun forholder seg til barnevernet ved omsorgsovertakelse. Mahamed mener barnevernet bør være mer synlig i hverdagen, gjennom flere møter med familier, mer samarbeid med organisasjoner og ved å informere om at barnevernet jobber for barnas beste.

Diskusjon

I diskusjonen som fulgte ble det lagt vekt på behovet for flere fosterhjem blant etniske minoriteter. Noen sa de visste lite om hva et fosterhjem innebærer. En kvinne med somalisk bakgrunn fortalte om et barn i fosterhjem som ikke visste noe om sitt opphav, og mener det betyr at barnevernet har manglende kontroll av fosterhjem. Barnevernet skremmer henne. Barnevernet understreket viktigheten av å bevare identiteten til barna ved omsorgsovertakelse. De har kontroll av fosterhjem, men det er ikke lovpålagt å finne fosterfamilie innenfor samme etniske gruppe. Barnevernet ønsker større variasjon blant fosterfamiliene, men kan på grunn av taushetsplikten ikke annonsere etter spesifikke landbakgrunner.

Det ble også en diskusjon om vold mot barn. Arnstein Øyslebø i interesseorganisasjonen Familiestiftelsen hevdet at noen foreldre bruker velmenende vold i oppdragelsen. Skal barnevernet få den tilliten det trenger, må det diskutere hvor terskelen skal ligge for når man ikke lenger er gode foreldre. Barneverntjenesten svarte at vold ikke skal forekomme, uansett intensjoner. Volden er skadelig for barna. Loona mener det kan være vanskelig for barnevernet å oppnå tillit når de skal veilede foreldre om alternative til vold, fordi det samtidig har en kontrollfunksjon. Barnevernet påpekte at det har knyttet til seg veiledere med minoritetsbakgrunn for å bedre tilliten. Loona foreslo at det alltid bør opprettes to sakkyndige i barnevernssaker. Han fikk støtte fra Familiestiftelsen og Norsk Innvandrerforum.

Bjerke

- Tonsenhagen skole, 14. september 2013
- Innledere: barnevernsjef Marit Bratlie ved Bjerke barneverntjeneste, Balder C. Hasvoll ved Romtiltaket
- Antall deltakere: 37

I innledningen sa Athar Ali, leder for Norsk Innvandererforum, at han opplever at mange foreldre med innvandrerbakgrunn har et annet syn på barneoppdragelse enn etnisk norske, og at foreldrene lett kan bli misoppfattet av barneverntjenesten. Dette handler om både språk og kulturforskjeller. En del minoritetsforeldre mangler forståelse for at barn sliter psykisk, Ali mener barnevernet har vanskeligheter med å forstå dette. Han mener også foreldrene mister barnet ikke bare fysisk, men også kulturelt og språklig, når det blir plassert i et fosterhjem med en annen kulturbakgrunn.

Bjerke barneverntjeneste orienterte om barnevernet i bydelen:

- 350-370 barn i undersøkelse eller tiltak. Av disse er 32 barn under barnevernets omsorg. En stor andel av hjelpetiltakene i hjemmet er familieveiledning.
- 75 prosent av barna er minoritetsbarn.
- 75 prosent av sakene omhandler vold i familien. Den høye andelen bekymrer barnevernet.

Konfliktene begynner allerede når barnevernet skal gripe inn i familiene første gang. Barnevernet ønsker mer samarbeid med minoritetsfamilier for å få innspill til hvordan barnevernet kan hjelpe. De ønsker også at flere minoritetsfamilier melder seg som fosterfamilier. Det er vanskelig å få tak i nok minoritetsfamilier. Barnevernet vurderer alltid om noen i nettverket til familien kan overta omsorgen. Bratlie har forståelse for at mange er redde for barnevernet etter å ha lest i avisene at barnevernet tar barna fra foreldrene.

Balder Hasvoll ved Oslo Voksenopplæring Skullerud presenterte Romtiltaket, som blant annet ønsker å fungere som en brobygger mellom barnevernet og romfolk. Han mener erfaringene kan være nyttige i arbeidet med å skape en bedre dialog mellom barnevernet og minoriteter generelt. Romtiltaket jobber for lovara-rom, som kom fra Romania til Norge rundt 1850. Romfolk har lav tillit til barnevernet. Hasvoll mener dette har historiske årsaker, de har gjennom de siste hundre årene blitt utsatt for en rekke overgrep fra norske myndigheter. Det er 500-700 lovararom med tilknytning til Norge i dag. Mer enn 30 barn er under barnevernets omsorg. Romfolk har inntrykk av at barnevernet har lavere terskel for å iverksette omsorgsovertakelse overfor dem enn andre grupper. Det er stor bekymring for at barna kan miste språk og kultur ved omsorgsovertakelse. Hasvolls erfaringer er at gjensidig tillit er viktig for å bedre samarbeidet mellom minoriteter og barnevern, og at man må bruke ressurser i rommiljøet for å få til dette. Erfaringene er gode med en organisasjon drevet av romfolk, Kelasame. Den sørger blant annet for fritidstilbud der barna kan bevare kontakten med sin etniske gruppe og sitt språk, og har opprettet et godt samarbeid med flere barnevernkontor. Organisasjonen har også lyktes med å få til en bedre dialog mellom familieoverhodene blant romfolk og deler av barneverntjenesten.

Diskusjon

Det ble en diskusjon om rettssikkerhet etter at en representant fra Norsk innvandrersforum lanserte et forslag om to sakkyndige i barnevernssaker om omsorgsovertakelse. Hasvoll fra Romtiltaket mente minoriter har manglende rettssikkerhet fordi uttalelser i en barnevernssak ofte kommer fra folk med lite kultursensitivitet og kjennskap til familien. Barnevernet bør aktivt oppsøke ressurser i minoritetsmiljøer som kan gi dem et annet syn på måter å oppdra barn på. Møter mellom barnevern og minoritetsorganisasjoner kan bidra til å minske frykten for hverandre. Barnevernet var uenig i at rettssikkerheten ikke er god nok. Man skal bli enige om oppnevningen av sakkyndige, og en nemnd skal godkjenne rapporten fra barnevernet.

Flere i salen uttrykte bekymring for at barn kan miste språk og kultur dersom de bor i fosterhjem med en annen etnisk bakgrunn. Det kom forslag om samarbeid med minoritetsorganisasjoner for å øke rekrutteringen. Barnevernet ønsker mer kontakt med minoritetsorganisasjoner. Det ble tatt til orde for at også organisasjonene må være mer aktive når det gjelder å informere om det norske systemet og å sørge for flere fosterfamilier med minoritetsbakgrunn.

Representanter for Norsk Innvandrersforum var aktive under møtet, og mente at barnevernet ikke gjør nok for å rekruttere fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn og ikke driver godt nok forebyggende arbeid. De foreslo flere ansatte med minoritetsbakgrunn i barnevernet, å ta større hensyn til hvilken fosterfamilie som ønskes av familien, og å plassere barnet i et kjent type miljø.

Journalister fra TV2 var til stede på møtet. Et innslag med blant annet et intervju med en bruker av barnevernet ble sendt på TV2 samme kveld.

Alna

- Furuset senter, 12. oktober 2013
- Innledere: avdelingsleder Vibeke Schiøtz Gulliksen ved Alna barneverntjeneste, Leoul Mekonen, sosionom og studieleder ved Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP Øst og Sør)
- Antall deltakere: 42

Athar Ali, leder for Norsk Innvandrersforum, viste i sin innledning til forskning om barneoppdragelse. Kari Killén beskriver sju ulike funksjoner foreldre bør ivareta, Marianne Skytte peker på at foreldre med innvandrerbakgrunn kan oppleve noen av dem som utfordrende. Et eksempel er krav om at foreldrene skal ha et positivt samspill med barna. En del minoritetsfedre ønsker å holde en viss avstand for å framstå som autoritetspersoner, framfor å leke med barnet. Ali mener barnevernet bør diskutere hva som regnes som god omsorg.

Alna barneverntjeneste orienterte om barnevernet i bydelen:

- 811 barn i barnevernet i løpet av 2012.
- Mottok 610 meldinger i 2012. 533 saker gikk videre til undersøkelse. 178 endte med frivillige hjelpetiltak, barnevernet overtok omsorgen for 10 barn, 12 barn ble akutt-plassert.

Barnevernet understreket at etniske minoriteter er en svært uensartet gruppe, men at det er noen problemstillinger som går igjen i møte med familier med minoritetsbakgrunn:

- Erfaringer med krig, eller andre vanskelige opplevelser, kan påvirke hvordan man er foreldre.
- Mistet nettverk hjemmefra, og har lite nettverk i Norge.
- Barn med en fot i hver kultur kan være utfordrende for både barn og foreldre.
- Foreldrene kjenner ikke kravene som stilles i det norske systemet, eller systemet i seg selv.
- En annen kultur for barneoppdragelse, inkludert erfaringer som ikke er tillatt i Norge, for eksempel å slå barna.
- Mange er redde for barnevernet. Det gjelder også en del etnisk norske, det avhenger blant annet av hvilken kunnskap familien har om barnevernet.

Leoul Mekonen presenterte seg som sosionom med bakgrunn fra Etiopia. Han har undervist om utfordringer i møtet mellom barnevernet og etniske minoriteter. Problemstillingene er ikke spesielle for Norge, de finnes også i andre land. Mekonen mener begge sider i konflikten har et ansvar, men at barnevernet ikke gjør nok for å møte foreldrene. Innvandrerforeldre mangler ofte redskaper for å mestre oppdragerstilen i landet de kommer til. Fysisk avstraffelse av barn er fortsatt lovlig i en del land i verden. Mange innvandrere blir overrasket over forbudet om fysisk avstraffelse i Norge, fordi de selv ble oppdratt på den måten. Mekonen mener det kan være vanskelig å nå fram med kunnskap om alternative oppdragermåter dersom forbudet mot vold blir presentert på en formanende måte. De siste årene har barnevernet samlet ressurssterke personer med innvandrerbakgrunn for å informere om reglene. Mekonen etterlyser at de i større grad forteller om de psykiske konsekvensene av fysisk avstraffelse. Han mener også at minoritetsmiljøene aktivt må ta initiativ til dialog om sosiale problemer, og bidra til å løse konfliktene mellom barnevernet og minoriteter.

Diskusjon

Det kom flere spørsmål fra salen om hva barnevernet gjør for å motvirke konflikter mellom barnevernet og minoritetsforeldre. Barnevernet ble hevdet å være lite fleksibelt. En deltaker kommenterte at han hadde vært på et lignende dialogmøte for 20 år siden, der man diskuterte de samme problemstillingene. Barnevernet svarte at de tror mer dialog og flere møter er viktig, men at det er enklere å skape tillit gjennom kontakt med den enkelte familien. Generelt er det vanskelig å nå ut med informasjon om hvor få saker som faktisk ender med omsorgsovertakelse. Mekonen påpekte at det de siste årene har vært satset mye på utdanning av barnevernsarbeidere og ulike programmer, blant annet foreldreveiledning.

En deltaker spurte hva barnevernet gjør for å avdekke psykisk vold mot barn. Barnevernet hevdet at denne typen omsorgssvikt er underkommunisert. Barnevernet ser at det er store behov å dekke her, og etterlyser mer forebyggende hjelp utenfor barnevernet. Terskelen kan være høyere for å søke hjelp fra barnevernet.

Mangelen på fosterfamilier med etnisk minoritetsbakgrunn og ansatte med minoritetsbakgrunn i barnevernet ble også tatt opp fra salen. Barnevernet mente få fosterhjem er et større problem enn få ansatte, det utdannes flere med minoritetsbakgrunn nå.

En journalist fra Fontene var til stede på møtet, og intervjuet noen av deltakerne.

Gamle Oslo

- Grønland flerkulturelle eldresenter, 9. november 2013
- Innledere: fungerende leder Eira Nybø ved Gamle Oslo barneverntjeneste, fosterhjems konsulenter Inger Bernhoft Dårflot og Kristin Berg Akselsen ved Barne- ungdoms- og familieetaten Region Øst, fagteam Sandvika, sosialantropolog Ada Engebrihtsen, forsker ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Antall deltakere: 40

I sin innledning hevdet Athar Ali, leder i Norsk Innvandrforum, at barn som blir plassert i fosterfamilier med en annen etnisk bakgrunn mister språk og kultur, og kan utvikle negative holdninger til eget etnisk opphav. Dermed blir det kanskje enda vanskeligere for minoritetsforeldre enn etnisk norske foreldre å akseptere omsorgsovertakelse.

Gamle Oslo barneverntjeneste orienterte om barnevernet i bydelen:

- Om lag 550 saker, av dem er 150 barn i fosterhjem. 400 saker dreier seg om hjelpetiltak i hjemmet. Det mest brukte hjelpetiltaket er råd og veiledning til foreldre, for eksempel om grensesetting uten bruk av vold.
- Om lag 60 prosent av sakene som undersøkes fører til tiltak.

Hos etnisk norske familier er det oftere tiltak som følge av rusproblemer, i minoritetsfamilier er det mer vold og fattigdom. Etniske minoriteter kan også ha større grad av traumer på grunn av krig og vanskelig bakgrunn. En del av barna sliter psykisk med identitetsspørsmål.

Utfordringer i møte med minoritetsfamilier:

- Få fosterfamilier med annen etnisk bakgrunn enn norsk.
- Bruk av tolk. Man kan miste mye i oversettelsen.
- Myter og fordommer om hverandre, fra begge sider.
- Frykt for barnevernet, foreldre tør ikke å fortelle om problemer.
- Manglende felles forståelse av hva som er god barneoppdragelse.
- I bydel Gamle Oslo bor den fattigste barnebefolkningen i Norge.

Barnevernet har gode erfaringer med familieråd, der storfamilien finner løsninger på et problem sammen, og forebyggende tiltak utenfor barnevernet, som familiehus, helsestasjon, nabogrupper og foreldremøter. Barnevernet etterlyser kurs i hva god barneoppdragelse i Norge innebærer, for å unngå misforståelser.

Sosialantropolog Ada Engebrigtsen forsker på minoritetsspørsmål. Hun mener barnevernet må forstå at det finnes andre måter å oppdra barn på, og være bevisst egne normer og idealer. Alle samfunn har sine normer for hva som er en god barndom. Mange innvandrere kommer fra et kollektivistisk samfunn, der staten ikke har så mye med oppdragelsen å gjøre, og barnet står i gjeld til slekten. Den kollektivistiske forståelsen kolliderer ofte med den individualistiske, med barnets rettigheter i sentrum, som de møter i Norge. Kultur kan aldri unnskyldte omsorgssvikt eller overgrep mot barn, men en kulturell forståelse må ligge til grunn når barnevernet gjør tiltak. Tiltak må tilpasses både barnas beste og familiens styrker. Engebrigtsen mener det er et stort problem at minoritetsbarn blir plassert i etnisk norske fosterfamilier, ofte med liten kontakt med biologisk familie. Et prosjekt viste at bare ett av ti barnevernsbarn opplevde å få hjelp til å opprettholde sin kultur og religion. Da kan det bli vanskelig å gjenoppta kontakten med foreldrene. Hun mener man må ta kulturelle hensyn ved plassering av barn.

Ettersom Norsk Innvanderforum er opptatt av problemstillinger knyttet til fosterfamilier, inviterte organisasjonen Barne-, ungdoms- og familieetaten til møtet. Bufetats fagteam i Sandvika bistår det kommunale barnevernet i Asker og Bærum med å rekruttere fosterhjem. Inger Bernhoft Dårflot og Kristin Berg Akselsen fortalte om hvordan familier kan bli fosterhjem, og at Bufetat Sandvika mangler fosterhjem til både etnisk norske barn og etniske minoritetsbarn. De to understreket viktigheten av at barn i fosterhjem kan ha kontakt med sin biologiske familie.

Diskusjon

Det ble en diskusjon om fosterhjem etter at en representant for Norsk Innvanderforum hevdet at plassering ikke tar hensyn til etnisitet. Flere mente det ikke gjøres nok for å rekruttere fosterhjem med minoritetsbakgrunn, og at det må informeres mer om fosterhjem. Bufetat fortalte om plikten til å følge opp barn i fosterhjem og sikre at kultur og språk ivaretas, selv om fosterhjemmet er etnisk norsk. De ønsker bistand fra minoritetsmiljøene for å rekruttere flere fosterfamilier.

Andre tok til orde for mer informasjon om barnevernet generelt. En deltaker problematiserte ulik praksis i barneverntjenesten avhengig av bydel. En ansatt i bydel Gamle Oslo oppfordret barnevernet til å samarbeide mer med minoritetsmiljøer for å skape tillit og motvirke frykt. Barnevernet nevnte et nettverk av kvinner med ulik etnisk bakgrunn som informerer om barneoppdragelse i nærmiljøet og er et bindeledd til myndighetene. Barnevernet ønsker flere slike grupper. Engebrigtsen mente at det er fokus på kommunikasjon mellom barnevern og minoriteter nå, blant annet skal et nytt prosjekt se på dette.

Diskusjonen dreide over mot vold i barneoppdragelse da Engebrigtsen presenterte fysisk avstraffelse av barn som vanlig i mange land. Hun stilte spørsmål ved en nulltoleranse for vold der man sidestiller alvorlige og mindre alvorlige former for vold. Ris bør ikke føre til omsorgsovertakelse, mener hun. En deltaker mente at for mange saker dreier seg om omsorgsovertakelse. Barnevernet understreket skadevirkningene ved vold, at omsorgsovertakelse utgjør en liten andel av sakene, og at terskelen for omsorgsovertakelse ikke er for lav. Barna som blir plassert har blitt utsatt for alvorlig omsorgssvikt. Barnevernet prøver tiltak i hjemmet først.

Fagmøte

- Shalimar restaurant, 27. november 2013
- Deltakere: Oddbjørg Holten ved Grorud barneverntjeneste, Marit Bratlie ved Bjerke barneverntjeneste, Vibeke Schiøtz Gulliksen ved Alna barneverntjeneste, førsteamanuensis Marianne Rugkåsa ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Norsk Innvandrersforum: Athar Ali, Jamil Syed, Raheel Syed, Akbar Sabet, Habib Tahir og Kamran Athar Ali.

Innleiderne på dialogmøtene ble invitert til et møte med Norsk Innvandrersforum for å dele ideer og komme med forslag til hvordan barnevernet kan endre sin praksis. Fem av de 17 innleiderne deltok på møtet. I tillegg sendte barneverntjenestene i bydelene Stovner og Gamle Oslo skriftlige forslag.

Marit Bratlie ved Bjerke barneverntjeneste:

- Barnevernet må drive omdømmebygging, synliggjøre barnevernets arbeid, og få informasjon fra brukerne.
- Sette inn ressurser på helsestasjonene. Informere om hva som forventes av foreldre. Barnevernet har også vært i kontakt med skolene for å høre om mulighetene for å informere. Det er et problem at frykten for barnevernet har nådd de unge.
- Gi foreldrene verktøy for å håndtere andre oppdragelsesmetoder.
- Dialog med minoritetsforeldrene før konfliktene eskalerer.
- Flere personer med innvandrerbakgrunn som støttekontakter, miljøarbeidere, besøkshjem og fosterhjem.
- Bedre kommunikasjonen med familiene. Sikre at foreldrene forstår informasjon for å motvirke redsel, følge opp skriftlig informasjon med muntlig informasjon. Ha respekt for familiens organisering, henvende seg til riktig person.

Oddbjørg Holten ved Grorud barneverntjeneste:

- Jobbe flere bydeler sammen, tilegne seg kunnskap om andre kulturer, besøke ulike minoritetsorganisasjoner for å se hva slags arbeid de gjør.
- Informere mer om barnevernet. Grorud barneverntjeneste har informert ansatte i barnehagene i bydelen, men mye informasjonsarbeid gjenstår.

- Inkludere hele storfamilien. Barnevernet bruker allerede familieråd mye.
- Kommunisere bedre med familiene. Informere om hjelpetiltak. Skape gode samarbeidsallianser, formidle respekt og nysgjerrighet. Fokus på foreldres styrker og ressurser.
- Gode tolker som kan begrepene og innholdet i faget barnevern. Mange tolker kan ikke det.
- Gjøre programmer for veiledning kjent. Gode programmer som skal styrke forholdet mellom foreldre og barn er blant annet ICDP og PMTO. Selv i barnevernet er det mange som ikke har hørt om disse.
- Lytte til foreldrene, høre hva utfordringene er, og sammen finne andre måter å sette grenser på enn ved bruk av vold.

Vibeke Schiøtz Gulliksen ved Alna barneverntjeneste:

- Informasjon. Bydelene jobber med å få til en bedre koordinering av hvordan barneverntjenestene skal jobbe utad. Bydelene bør jobbe likere.
- Dialogmøter mellom personer med ulik etnisk bakgrunn for å bedre dialogen. Man har ulike forståelser av hva barnevernet skal være.
- Ansette for eksempel støttekontakter med minoritetsbakgrunn, de kan være brobyggere.
- Fokus på hvordan metodikken skal brukes. Praktisk veiledning tilpasset brukergruppa og den enkelte familie.

Marianne Rugkåsa ved Høgskolen i Oslo og Akershus:

- Mer tid til å undersøke saken skikkelig. Ekstra tid når det er et annet språk, på grunn av bruk av tolk. Mangel på tid aktiverer lettere fordommer og kan låse en sak.
- Undersøke egen maktposisjon som del av et majoritetssystem. Hva tar norsk barnevern for gitt når det gjelder barneoppdragelse? Undersøke hva foreldrene tar for gitt.
- Bedre kommunikasjon. Flere tolker som kjenner barnevernsfeltet godt. I dag er det et problem med manglende tillit til tolker både hos minoriteter og barnevernet.
- Bort fra en polarisert barnevernsdebatt. Ikke snakke om oppdragervold, vold er vold uansett.

I samtalen på møtet ble det blant annet lagt vekt på at liten bruk av familieråd er en utfordring. Familieråd for minoritetsfamilier er noe som stadig etterlyses. Alle familier under barnevernet får tilbud om familieråd, men få takker ja. Bjerke barneverntjeneste har spurt sine brukere om hvorfor de takker nei. Årsaken er ofte skam, man vil ikke at andre i storfamilien skal vite at man har kontakt med barnevernet. Norsk innvandrersforum spurte om det å legge frivillige hjelpetiltak som foreldreveiledning utenfor barnevernet kunne føre til at flere benyttet seg av disse. Holten ved Grorud barneverntjeneste tror ikke det. Noen tilbud er kanskje lettere å ta imot når de ligger utenfor barnevernet, men det mangler kapasitet til å følge dem opp. Gulliksen ved Alna barneverntjeneste sa at barnevernet henviser videre til andre tiltak der det er mulig, men mener hovedproblemet er at foreldre selv mener de ikke trenger hjelp. Ali i Norsk Innvandrersforum har inntrykk av at barnevernet og en del familier med innvandrerbakgrunn tenker helt ulikt om barneoppdragelse og hva som er god omsorg. De må nærme seg hverandre. Bratlie ved Bjerke barneverntjeneste sa seg enig i at barnevernet må utforske ulikhetene. Man må også sette ord på frykten for barnevernet, ved å spørre foreldrene om de er redde for at barnevernet skal ta barna deres.

Skriftlige innspill

Stovner barneverntjeneste orienterte Norsk Innvanderforum skriftlig om et prosjekt som skal bidra til kompetanseheving i barnevernet i forhold til kultursensitivitet. Stovner, Alna og Grorud barneverntjenester opprettet i 2012 prosjektgruppa PROKUS, som arbeider for å få oversikt over og knytte kontakter med organisasjoner i minoritetsmiljøer, arrangerer fagdager og møter, og har utarbeidet en håndbok i kommunikasjon. Det er også kommet politiske vedtak i Oslo. Byrådet vedtok høsten 2013 blant annet at bydelene i Oslo skal informere om barnevernloven og foreldrerollen i Norge gjennom ulike programmer, at barnevernet skal tilby familieråd tidlig i prosessen knyttet til barnevernssaker der det er hensiktsmessig, og holde kontakt med frivillige organisasjoner som det er naturlig å samarbeide med. Det er satt i gang et prosjekt for å rekruttere fosterfamilier, beredskapshjem og avlastningspersoner med innvandrerbakgrunn.

Gamle Oslo barneverntjeneste sendte skriftlige forslag til Norsk Innvanderforum om hvordan barneverntjenesten kan styrke sin kompetanse i arbeidet med etniske minoriteter:

- I større grad bruke linkarbeidere, som informerer på minoritetenes eget språk.
- Drøfte med en referansegruppe i bydelen hvordan man kan skape bedre dialog.
- Bruke Minoritetsproffene, ungdom med erfaring fra barnevernet, i opplæring av nyansatte.
- Barnevernet må være mer synlig i debatten og spre kunnskap om barneverntjenesten.
- Flere barnevernsansatte med minoritetsbakgrunn, og fokus på minoritetsspørsmål internt i barnevernet.

Erfaringer fra prosjektet

Målet med prosjektet har vært tredelt; å informere om barnevernet, å skape dialog mellom barnevernet og personer med etnisk minoritetsbakgrunn, samt å innhente forslag til hvordan utfordringer kan løses.

Temaer på møtene

En rekke typer problemstillinger ble tatt opp på dialogmøtene. Det kom spørsmål om alt fra hvilke typer tiltak barnevernet har, til hvordan man jobber for å finne fosterfamilier. De fleste som tok ordet kom med kommentarer og innspill, og det var mange ulike meninger. Det er derfor vanskelig å konkludere om hva deltakerne oppfattet som mest viktig, eller hvilke forslag som hadde størst oppslutning. Her er noen av temaene som gikk igjen på flere av de seks møtene, og et utvalg av forslagene til endringer som kom fram da temaene ble diskutert.

Informasjon og dialog

Flere etterlyste mer og bedre informasjon om barnevernet, lovverk og normer for oppdragelse i Norge, på flere språk og ulike typer arenaer. Informasjonen kan også gis av andre enn barnevernet. Noen mente at en økt tilstedeværelse fra barnevernet i hverdagen, før foreldre blir brukere av barnevernet, kan motvirke frykten for at barnevernet skal ta barna. Til tross for at omsorgsovertakelse utgjør en liten andel sakene, er det dette mange forbinder med barnevernet. Noen la vekt på at barnevernet bør jobbe mer forebyggende, og synliggjøre dette arbeidet og de frivillige hjelpetiltakene i større grad.

Kultursensitivitet hos barnevernet

Barnevernet bør ha en større oppmerksomhet om familienes forståelser, mente noen av møtedeltakerne. Selv om barnevernet skal jobbe etter det norske lovverket, kan det lytte til andre måter å oppdra barn på, og forstå at disse måtene kan bli sett på som best i andre samfunn. Noen la vekt på at hver enkelt familie uansett må vurderes individuelt, gjennom en god situasjonsforståelse.

Alternativer til vold i barneoppdragelsen

Vold brukt som del av barneoppdragelsen var et gjennomgående tema. I mange land er det tillatt med fysisk avstraffelse av barn, det er det ikke i Norge. Vold er en viktig årsak til tiltak for barn med minoritetsbakgrunn i barnevernet. Noen av deltakerne etterlyste bedre kommunikasjon om temaet, og at barnevernet og omsorgspersonene sammen bør finne metoder for grensesetting uten bruk av vold. Noen mente at det for en del foreldre med innvandrerbakgrunn er vanskelig både å forstå forbudet og å innrømme bruk av vold.

Fosterhjem med minoritetsbakgrunn

Plassering av barn i fosterhjem var et framtrødende tema. Dette var noe Norsk Innvanderforum tok opp på alle møtene. Barnevernet, minoritetsorganisasjoner og personer med minoritetsbakgrunn tok til orde for i større grad å rekruttere fosterfamilier med minoritetsbakgrunn, slik at barn ved omsorgsovertakelse kan bli plassert i en familie med samme etniske tilhørighet. Flere foreslo økt samarbeid med minoritetsmiljøer og -organisasjoner for å øke rekrutteringen av fosterhjem. I barnevernloven står det at det skal tas hensyn til kontinuitet i barnets oppdragelse, og barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. En kunnskapsoversikt fra NIBR viste at det i 2007 ikke

fantas forskning som slår fast betydningen av at fosterforeldre og fosterbarn har lik etnisk bakgrunn, men flere av dem som uttalte seg på møtene mente at samme etnisitet er viktig for å bevare barnets tilknytning til den biologiske familiens kultur, språk og religion. Barnevernet understreket at dette skal bli ivaretatt, uavhengig av fosterfamiliens etnisitet.

Samarbeid med minoritetsmiljøer

Det ble foreslått større grad av samarbeid med minoritetsorganisasjoner og ressurspersoner i minoritetsmiljøer. Flere slike samarbeid er allerede under utvikling i Oslo. Personer med minoritetsbakgrunn, som kjenner språk og miljø, kan informere om barnevernet, norsk regelverk og normer for barneoppdragelse, og gi veiledning til foreldre. Noen mente organisasjoner kan ta initiativ til slike samarbeid. Det ble også foreslått at minoritetsmiljøer kan bidra til økt kultursensitivitet i barnevernet, og til å rekruttere fosterhjem.

Prosjektets styrker og begrensninger

Prosjektet har samlet barnevernet og personer med minoritetsbakgrunn til en dialog. Det er et viktig første skritt på veien mot at partene nærmer seg en forståelse for hverandre. Flere av deltakerne har uttrykt at de synes det er positivt med slike møter for å informere og legge til rette for en dialog mellom barnevernet og befolkningen. Norsk Innvandrersforum har erfart at det har vært mulig å få til en dialog på møtene, selv om partene har ulike ståsteder. Det kan tyde på at det er viktig å møtes for erfaringsutveksling også på arenaer utenfor barnevernet.

Norsk Innvandrersforum har vært bevisst på at denne typen møter kan ende som en konfrontasjon mellom barnevernet og brukere. Det har organisasjonen forsøkt å unngå blant annet ved å invitere et mangfold av deltakere. Dette kan ha bidratt til å skape en mer nøytral arena for dialog. Brukere av barnevernet har delt sine erfaringer, samtidig har man unngått å diskutere enkeltsaker. Det har vært viktig for prosjektet å fokusere på generelle utfordringer.

Mange typer mennesker var representert på dialogmøtene: Brukere av barnevernet, barnevernet, minoriteter, minoritetsorganisasjoner, og fagfolk. Det har vært en god spredning i alder og etnisitet, med en viss overvekt av etnisk norske deltakere og deltakere med bakgrunn fra Pakistan og Somalia. Pakistan og Somalia er imidlertid to av de største landgruppene blant minoriteter som får hjelp av barnevernet. Det har vært både menn og kvinner til stede, likevel var det et flertall av menn på de fleste møtene. Møtene har blitt holdt på kveldstid og i helger for å gjøre det praktisk enklere å delta.

Deltakerne er hovedsakelig invitert gjennom nettverket til medlemmer av Norsk Innvandrersforum. Dette gjelder særlig brukerne av barnevernet og foreldrene. Medlemmene har delt ut løpesedler, informert over telefon, og besøkt moskeer og et eldresenter for å informere muntlig om møtene. De har snakket om bakgrunnen for prosjektet og fortalt kort om barnevernet. En fordel med denne aktive rekrutteringen er at man har lyktes i å mobilisere personer med minoritetsbakgrunn som det ellers er lite trolig at ville ha kommet på møtene. En ulempe kan være at sammensetningen av deltakerne kan ha blitt mindre variert. Det har også vært informasjon i aviser og på sosiale medier.

En viktig del av prosjektet gikk ut på å informere om barnevernet til personer med etnisk minoritetsbakgrunn. Ettersom det var få deltakere på møtene, nådde informasjonen ut til en svært liten del av minoritetsbefolkningen i bydelene. Møtene skulle opprinnelig gjennomføres med tolk for å sikre kommunikasjon med deltakere som ikke behersker norsk. Prosjektet valgte likevel ikke å bruke tolker. Det kunne blitt utfordrende for dialogen dersom man skulle oversette til flere språk samtidig. Møtene har blitt gjennomført på norsk. Det betyr at noen grupper ikke har kunnet delta. På den annen side har deltakere fra samme språkgruppe oversatt for hverandre underveis. I pausene har representanter for Norsk Innvandrersforum svart på spørsmål på minoritetsspråk. Prosjektet var opprinnelig tenkt å gjennomføres i flere bydeler i Oslo. På grunn av tidsbegrensninger ble antallet dialogmøter redusert, i samråd med IMDi.

Videreføring

Ved å dokumentere erfaringene, er det tenkt at tilsvarende prosjekter kan initieres i andre kommuner. Norsk Innvandrersforums erfaring er at det er mulig å få til denne typen dialogmøter, men at det krever tid og innsats å rekruttere deltakere. Det er en utfordring å nå fram til særlig grupper som snakker lite norsk, har fordommer om barnevernet og manglende erfaring med lignende møter. Man må gå aktivt ut, på utradisjonelle måter, for å få nå disse. Det er ikke tilstrekkelig å sende brev eller annonsere, man må også oppsøke minoritetsmiljøer og informere muntlig. Dette tror Norsk Innvandrersforum kan være en god metode også ved rekruttering av fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn.

Norsk Innvandrersforum mener det fortsatt er et stort behov for å informere om barnevernet, og å fremme dialog med minoritetsmiljøer. Det bør arrangeres flere møter mellom barnevernet og personer med innvandrerbakgrunn. Det kan også barnevernet selv ta initiativ til å gjøre.

Anbefalinger fra Norsk Innvandrerforum

Norsk Innvandrerforum har utarbeidet anbefalinger om hvordan man kan styrke samarbeidet mellom barnevernet og etniske minoriteter. Anbefalingene er delvis basert på innspill fra møtene, delvis på Norsk Innvandrerforums erfaringer uavhengig av prosjektet.

1) Mer forebyggende arbeid

Barn med minoritetsbakgrunn har sammensatte problemer, som vanskelig skolestart på grunn av dårlige norskkunnskaper og få mestringsarenaer, ekskludering i samfunnet, og dårlige oppvekstvilkår. Det er behov for tiltak i forhold til blant annet barnehage, skole, fritid, arbeid og bolig. Slike tiltak kan ofte være langt bedre alternativer til å flytte barnet fra familien. Det bør i større grad legges vekt på forebyggende arbeid, både i og utenfor barnevernet.

2) Et større mangfold av tiltak

Det bør satses på flere typer tiltak, i hjemmet og utenfor, for eksempel mekling, familieråd, veiledning, støttekontakter, avlastning, barnehage, leksehjelp og økonomisk støtte. Barnevernet må i større grad styrke forelderrollen. Det er viktig å skape en dialog med foreldre om blant annet hvilke verdier som er viktige i barneoppdragelsen i Norge, hvilke verdier som kan overføres fra hjemlandets kultur og tradisjoner, og grensesetting uten bruk av fysisk avstraffelse. Barnevernet bør bli mer bevisst på ulike verdier i barneoppdragelse. Foreldreveiledning, gjennom for eksempel programmer som ICDP og PMTO, bør i større grad tilbys på flere språk. Veiledningen bør gis av både barnevernet og andre.

3) Gjøre barnevernet mer forståelig

Mange innvandrere kommer fra land hvor det ikke finnes barnevern. Det at noen griper inn i barneoppdragelsen og kan overta omsorgen for barnet er et ukjent fenomen for mange. Informasjon om barnevernloven og barnevernsarbeid bør gjøres tilgjengelig på minoritetsspråk, skriftlig og muntlig. Muntlig informasjon må også gis utenfor vanlig kontortid. Barnevernloven med en veileder bør bli oversatt til de store minoritetsspråkene i Norge. Barnevernet bør i større grad samarbeide med frivillige organisasjoner, trossamfunn og ressurspersoner i minoritetsmiljøene.

4) Sakkyndige med flerkulturell kompetanse

Ved omsorgsovertakelse bør man, så langt det er mulig, innhente uttalelser fra sakkyndige, eventuelt eksperter, med flerkulturell bakgrunn eller kompetanse. Det bør være to uavhengige sakkyndige i alle barnevernssaker, der minst én har flerkulturell kompetanse.

5) Fosterhjem med samme etnisitet

Som hovedregel bør beredskapshjem, fosterhjem og ungdomshjem gjenspeile barnets kulturelle og språklige bakgrunn. Det bør lages en handlingsplan for å rekruttere flere beredskapshjem og fosterhjem blant etniske minoriteter. Man bør i større grad plassere barn innenfor familiens nettverk, blant annet for å ivareta språklig og kulturell identitet. Barnevernet bør også samarbeide med innvandrersamfunnsorganisasjoner og barnets familie for å finne egnede hjem.

6) Styrke barnevernets kompetanse

Det bør lages en handlingsplan for å styrke den flerkulturelle kompetansen i barnevernet. Det trengs opplæring i flerkulturelle perspektiver i grunnopplæringen, og etterutdanning av alle barnevernansatte. Det bør også lages en handlingsplan for å rekruttere flere ansatte med ulike typer etnisk bakgrunn.

7) Opprette referansegrupper

Det bør opprettes referansegrupper med flerkulturell kompetanse på kommunalt nivå eller bydelsnivå. En slik referansegruppe kan være et rådgivende organ for det lokale barnevernet.

Foto:
Stockbyte/Thinkstock: forside
Digital Vision/Photodisc/Thinkstock: s. 2
Monkey Business Images/Thinkstock: s. 5
Ida Kvittingen: s. 7,10,12,14,16,18
Kamran Athar Ali: s. 8
Fuse/Thinkstock: s. 25
Purestock/Thinkstock: s. 27

Tekst:
Ida Kvittingen og
Norsk Innvandrerforum
Produksjon:
Trykk-Service AS
12.13 - 300 ex
Grafisk formgiver:
Kolbjørn Sverre Holm

Norsk Innvandererforum

**Postboks 32 Romsås
0907 OSLO**

Tlf: 906 79 308 / 468 08 707

E-post: nifpost@gmail.com